

Prof.dr.sc. Aida Salihagić Kadić
Dr.sc. Emil Paravina

STANJE U PROVEDBI PROGRAMA „ZA OSMIJEH DJETETA U BOLNICI“

Program „Za osmijeh djeteta u bolnici“ osmislili su, pokrenuli i od 1999. godine vode imenovani predstavnici: Saveza društava Naša djeca Hrvatske, Hrvatskog društva za preventivnu i socijalnu pedijatriju i Pedijatrijskog društva hrvatske udruge medicinskih sestara. Cilj je programa: promicanje i primjena načela suvremene humanizacije bolničkog liječenja djece.

Primjena ideje suvremene humanizacije bolničkog liječenja djece

Ideje o humanizaciji bolničkog liječenja djece počele su se javljati među europskim liječnicima i drugim stručnjacima humanističke orientacije 80-tih godina prošloga stoljeća. Promicanje te ideje širilo se na stručnim i javnim skupovima, što je pridonosilo da se u okviru svjetske ideje „*otvorene bolnice*“ povećana pozornost posvećuje i djeci u bolnici. Istimana je potreba poklanjanja pune pozornosti *cjelokupnim* potrebama djeteta u bolnici, da su zanemarivane djetetove emocije u bolnici, da mnoga djeca u bolnici proživljavaju psihičke traume koje ostavljaju trajne posljedice. Takva upozorenja su dovela do europske konferencije za djecu, održane u svibnju 1988., na kojoj je usvojena *Povelja o pravima djece u bolnici*, a UNICEF i Svjetska zdravstvena organizacija poveli su akciju za što veće prihvaćanje dojenja djeteta, pa je počeo program *Rodilišta – prijatelji djece*, te se u Engleskoj od 1989. počeo probno šire provoditi i program osmišljenih *inicijativa za ostvarivanje prijateljskog pristupa djetetu u bolnici*.

Koliko smo u ovom pogledu bili ukorak sa svijetom, sa zadovoljstvom ističemo da je na prostorima bivše države već 1984. godine Savez društava Naša djeca Hrvatske u Zagrebu organizirao Okrugli stol na kojem je 60 stručnjaka-sudionika dalo podršku i prijedloge za uspostavu novih odnosa između

zdravstvenih djelatnika, roditelja, članova volonterskih udruga za djecu i djece kad se nađu i borave i bolnici. A 1989. godine održan je Simpozij socijalne pedijatrije, na kojem je glavna tema bila humanizacija dječje bolnice. Koristeći svjetska saznanja i dostignuća, te spomenuti pilot program iz Engleske i osobito dotadašnje rezultate i iskustva iz provedbe društvene brige o djeci u Hrvatskoj, imenovana stručna skupina u Savezu DND je oblikovala i predložila program pod nazivom: *Za osmijeh djeteta u bolnici*, koji je službeno usvojen 19.5.1999. godine, na skupu 82 stručnjaka i društvenih djelatnika i uz uglednog gosta iz Engleske. Tako je u Hrvatskoj stvoren *izvorni* domaći program koji, u okviru svjetske zamisli otvorene bolnice, udružuje zdravstvene djelatnike, članove Društava Naša djeca i drugih udruga i ustanova koje skrbe o djeci, u zajedničkom nastojanju da se što potpunije ostvaruje cilj i program ove dugoročne akcije u korist djece u bolnici.

Program i način provedbe programa *Za osmijeh djeteta u bolnici*

Program ima 12 područja pod ovim nazivima:

1. Izrada godišnjeg programa i izvedbenog plana.
2. Prihvat djeteta u bolnicu samo kad je to za dijete najbolje rješenje.
3. Smanjivanje boravka djeteta u bolnici u najvećoj mogućoj mjeri.
4. Holistički pristup liječnika bolesnom djetetu.
5. Sestrinska skrb o bolesnom djetetu, na temelju dopunske edukacije.
6. Primjena suvremenih medicinskih standarda za boravak djeteta u bolnici
7. Pristup djetetu kao pojedincu, uz uvažavanje njegovih osobnosti i potreba.
8. Mogućnost svakodnevnog posjeta roditelja bolesnom djetetu
9. Pomoći roditelja u njezi i liječenju djeterta.
10. Pedagoški i kulturno-zabavni sadržaji odraslih za djecu.
11. Igra i druge samostalne aktivnosti djece u bolnici.
12. Oplemenjivanje i funkcionalnost bolničkog ambijenta.

Ta područja sadrže 73 zahtjeva koje bolnica/dječji odjel treba dostići/ostvariti. (objavljen je priručnik koji u tome pomaže), a kad to uspije dobiva počasni naziv: *Bolnica/Dječji odjel – prijatelj djece*.

Ovaj program od samog početka ima podršku Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi RH, a uvršten je i u nacionalne planove za djecu u Hrvatskoj, u tom sklopu i u tekući *Nacionalni plan aktivnosti za prava i interese djece od 2006. do 2012. godine, a sigurno će biti uvršten u plan za naredno razdoblje.*

U program je dobrovoljno, svojom odlukom, uključeno 36 bolnica/dječjih odjela. U svakoj bolnici postoji tim za provedbu programa, a Središnji koordinacijski odbor potiče i stručno pomaže provedbu programa: organiziranjem tematskih savjetovanja i seminara, objavom stručnih i promidžbenih materijala, tiskom Glasnika akcije, a izradio je posebnu metodologiju ocjenjivanja učinaka bolnica, te s tim u vezi imenuje Prosudbene komisije koje ustanovljuju realizaciju propozicija, a na osnovi sveukupnih nalaza proglašava dobitnike počasnog naziva i dodjeljuje im natpisnu ploču o tome.

Dosad taj počasni naziv nosi 26 bolnica/dječjih odjela. Zaslužuju da ih ovdje i navedemo (redoslijedom proglašenja po godinama): 2004.: Zagreb-Srebrnjak i Čakovec; 2005.: Sisak, Gospić i Dubrovnik; 2007.: Varaždin, Zagreb-dječji odjel Infektivne bolnice, Osijek, Rijeka-pedijatrija i Pula; 2008: Zagreb-Klaićeva, Vinkovci, Zagreb-Vinogradska, Požega i Zadar; 2009.: Rijeka-dječja kirurgija, Crikvenica i Šibenik; 2010.: Varaždin-dječja kirurgija, Zagreb-psihijatrijska bolnica za djecu, Zagreb Dječji odjel Klinike ORL KBC; Zagreb-Klinika za pedijatriju KBC i Zagreb-Zavod za dječju kirurgiju KBC; 2011.: Slavonski Brod, Virovitica i Knin.

Očekujemo da u narednom razdoblju to isto postignu: (abecedno nazivom gradova u kojima su): Bjelovar, Karlovac, Koprivnica, Nova Gradiška, Ogulin, Split, Vukovar, Zabok, Zagreb-Goljak i Zagreb-Šalata-ortopedija.

Značaj ovoga programa i daljnje mjere

Provodeći ovaj program pozorno, stručno i poticajno, 36 bolnica/dječjih odjela širom Hrvatske provode brojne aktivnosti kojima grade i dostižu europske i svjetske standarde u humanizaciji bolničkog liječenja djece.

Ovaj je program odmah pri objavi bio odlično prihvaćen, o čemu svjedoči podatak o brzim odlukama o dobrovoljnem uključivanju. U ovom programu subjekt je *dijete*, koje se zbog akutne ili kronične bolesti nađe neko vrijeme u bolnici. Program traži i omogućuje da tada o djetetu brinu *zajedno i koordinirano*: liječnici, medicinske sestre, drugo bolničko osoblje, ali i roditelji, te i vanjski stručni i društveni suradnici, volonteri.

Pozitivne promjene u praksi, kroz proteklih dvanaest godina, vidljivo se ogledaju osobito u ovim aspektima: (a) raširen je holistički pristup djetetu, (b) roditelji imaju mogućnost svakodnevnog i dužeg boravka uz dijete, a i uključuju se u skrb o djetetu prilikom hospitalizacijskih postupaka, (c) osnivaju se igraonice i provode različiti, zanimljivi i vrijedni kulturno-zabavni sadržaji djece, (d) osuvremenjuje se i oplemenjuje ukupni bolnički ambijent. Takvo spajanje i objedinjavanje dviju bitnih vrsta aktivnosti - medicinske pomoći i psihosocijalne društvene podrške bolesnom djetetu - čine se s namjerom da djeci tijekom boravka u bolnici bude lakše i ljestive. Upravo u tome je posebna vrijednost ovoga programa.

Dakako, nije sve idealno i prema napisanim zahtjevima i željama. Ali značajni pozitivni pomak i *napredak* je i te kako *vidljiv*, a to je ujedno i razlog da se ovaj program *mora* nastaviti i još dugo održavati i poboljšavati. U tom cilju neophodna su i ovakva savjetovanja, simpoziji, seminari, razrade i objave stečenih dostignuća i najboljih primjera iz prakse, nove ideje i prijedlozi o suvremenoj humanizaciji bolničkog liječenja djece.

To su obveze *vodećeg tijela* ovoga programa - Koordinacijskog odbora - ali i *svih drugih* koji čine svaki postojeći Dječji odjel, te dosadašnjih i budućih vanjskih suradnika. Zato i na ovome Simpoziju, kroz izlaganja koje slijede, izlazimo s nizom prijedloga za daljnji/budući rad i trajni napredak.

Na završetku ovog kratkog podsjetnika i poticaja želimo prenijeti i *glas djece*, pa iz stotina njihovih „bisernih“ izjava citirat ćemo samo ove 3 (iz našega Glasnika):

- Roditelji pitali svoju Josipu kako joj je u bolnici. Ona odgovori: „Prema nama su dobri, ispunjavaju sve naše želje osim kad nas bockaju, tada nemaju milosti!“
- Na upit svojih prijatelja kako mu je bilo u bolnici, mali Luka je odgovorio: „Meni je bilo super, toliko da bih želio doći opet!“.
- A poveća Ivana svoju poruku iskazala je drugoj djeci u stihu : „Ne bojte se od ljudi čije je odijelo bijelo, jer nam oni daju svoje srce cijelo.!“